

เอกสารวิชาการด้านกฎหมาย

เรื่อง

กระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

จัดทำโดย

นายปณชัย แว่นใหญ่

นิติกรปฏิบัติการ

กลุ่มงานคณะกรรมการการยุติธรรม

สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

กระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

๑. บทนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕ บัญญัติให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้^๑ บทบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นการนำหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญมาบัญญัติไว้อย่างเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีหมายความว่ารัฐธรรมนูญได้รับการยอมรับให้เป็นกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่สูงสุดในระบบกฎหมายของประเทศ และหากกฎหมายที่อยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ กฎหมายดังกล่าวย่อมไม่มีผลใช้บังคับ และภารกิจของหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญก็คือเพื่อให้หลักการสำคัญต่างๆ ที่ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเป็นจริง จึงต้องทำให้รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดไปในตัว เพื่อให้บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญจึงมีผลให้องค์กรนิติบัญญัติย่อมต้องผูกพันต่อรัฐธรรมนูญในการตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับ และเพื่อให้หลักความผูกพันต่อรัฐธรรมนูญขององค์กรนิติบัญญัติมีผลในทางปฏิบัติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มืองค์กรที่ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่องค์กรนิติบัญญัติตราขึ้น ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นองค์กรตุลาการ โดยให้มีทั้งกระบวนการควบคุมตรวจสอบก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับ และกระบวนการควบคุมตรวจสอบหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการตรากฎหมายขององค์กรนิติบัญญัติย่อมตกอยู่ภายใต้การควบคุมตรวจสอบขององค์กรตุลาการ^๒

เอกสารวิชาการฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่ออธิบายถึงกระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยครอบคลุมถึงวิธีการเสนอความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบ ผู้มีสิทธิเสนอความเห็นสิ่งที่จะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบได้ ผลของการเสนอความเห็น ขอบเขตของศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบ และผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การศึกษารัฐธรรมนูญเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในสำนักงานกรมการ ๑ ในการให้คำปรึกษา แนะนำ และเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการของสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประชุม

^๑ ราชกิจจานุเบกษา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (๒๕๖๐), ๔.

^๒ วรเจตน์ ภาศิริรัตน์, “หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม”, จุลนิติ, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑.(มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕), ๖๔ - ๖๕.

คณะกรรมการธิการและคณะอนุกรรมการ^๓ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายเลขานุการใน คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามหลักมาตรฐานของความเป็นมืออาชีพในการสนับสนุนงานด้านการประชุมในกระบวนการนิติ บัญญัติต่อไป

๒. กระบวนการควบคุมตรวจสอบก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับ

เป็นการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายก่อนประกาศใช้ ซึ่งเป็น การควบคุมตรวจสอบ “ร่างพระราชบัญญัติ” ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบและเห็นสมควรประกาศใช้ เป็นกฎหมายแล้ว แต่นายกรัฐมนตรียังมิได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ ทรงลงพระปรมาภิไธยว่า ร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดย ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพื่อป้องกันมิให้ร่างพระราชบัญญัติที่จะกำลัง ประกาศใช้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และย่นนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นไปใช้กับกระบวนการ ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย นอกจากนี้ยังนำมาใช้บังคับร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุม วุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาด้วยโดยอนุโลม

๒.๑ การควบคุมตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติ

การควบคุมตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติเพื่อป้องกันมิให้ร่างพระราชบัญญัติที่จะกำลัง ประกาศใช้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้น ได้บัญญัติหลักการไว้มาตรา ๑๔๘^๔ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑.๑ วิธีการเสนอร่างพระราชบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แบ่งเป็น ๒ วิธี ดังนี้

(๑) วิธีการเสนอตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) เป็นกรณีที่หากสมาชิก สภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้เสนอ ความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้ง ให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

กรณีดังกล่าวนี้ ขึ้นอยู่กับว่าสภาใดเป็นผู้ส่งความเห็น เช่น หากเป็นวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็ให้ส่งความเห็นไปยังประธานวุฒิสภา เป็นต้น และกรณีดังกล่าวนี้ ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา ที่ได้รับ

^๓ ราชกิจจานุเบกษา, ประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔, ข้อ ๑๗, (๒๕๕๖): ๕๗ - ๕๘.

^๔ อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๔๓ - ๔๔.

ความเห็นจากสมาชิก ไม่มีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจที่จะส่งหรือไม่ส่งความเห็นของสมาชิก กรณีถือเป็นบทบังคับที่กำหนดหน้าที่ให้ประธานสภานั้น ๆ ที่ได้รับความเห็นต้องส่งความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยทุกกรณี และการพิจารณาจำนวนสมาชิกที่ร่วมกันเสนอความเห็นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบตามมาตรา ๑๔๘ (๑) นั้น รัฐธรรมนูญให้พิจารณาจากจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาไม่ว่าจะเป็นการเสนอความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ที่เสนอต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกก็ตาม

(๒) วิธีการเสนอตามมาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๒) เป็นกรณีที่หากนายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

๒.๑.๒ ผลของการเสนอความเห็นตามมาตรา ๑๔๘ (๑) (๒) ข้างต้น มีผลตามมาตรา ๑๔๘ วรรคสอง ที่ว่าในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยมิได้

๒.๑.๓ ขอบเขตของศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ ศาลรัฐธรรมนูญจะตรวจสอบความชอบด้วยเนื้อหา และตรวจสอบกระบวนการตราพระราชบัญญัติ

(๑) การตรวจสอบเนื้อหาว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เป็นการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติว่ามีข้อความใดในร่างพระราชบัญญัตินั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ เช่น มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมหรือไม่ เป็นต้น หากปรากฏว่าศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะส่งผลทางกฎหมาย ดังนี้

(๑.๑) หากข้อความที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่ามีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นข้อความสำคัญร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปทั้งฉบับ (มาตรา ๑๔๘ วรรคสาม)

(๑.๒) หากข้อความที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่ามีความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนั้นไม่ใช่ข้อความสำคัญ เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่ตกไปมิได้ส่งผลให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นตกไปทั้งฉบับ และนายกรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามมาตรา ๘๑ คือนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยต่อไป (มาตรา ๑๔๘ วรรคสาม)

(๒) การตรวจสอบกระบวนการตราพระราชบัญญัติ

เป็นการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตราพระราชบัญญัติว่าถูกต้องตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ เช่น ตรวจสอบว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ได้เสนอโดยบุคคลที่มีอำนาจเสนอหรือไม่ ในการพิจารณาตามขั้นตอนทั้งสามวาระสมาชิกเข้าประชุมครบองค์ประชุมหรือไม่ หรือมีการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้หรือไม่ เป็นต้น

๒.๒ การควบคุมตรวจสอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

กรณีการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยพิจารณาคำร้องกรณีที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติส่งความเห็นของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวน ๓๖ คน ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๕๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เป็นกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้พิจารณาและเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน และสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๕๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงเสนอความเห็นต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ส่งความเห็นดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๖๓ ว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๕๖ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ กรณีจึงเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๔๘ วรรคหนึ่ง (๑) ประกอบมาตรา ๒๖๗ วรรคห้า มาตรา ๘๑ มาตรา ๑๔๕ และมาตรา ๒๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย และให้แจ้งประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติทราบ และพิจารณามอบหมายให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติซึ่งเป็นผู้แทนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ผู้เสนอความเห็น (ฝ่ายเสียงข้างน้อย) จำนวน ๑ คน และผู้แทนของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เสียงข้างมากที่ลงมติเห็นชอบในวาระที่สาม จำนวน ๑ คน มาชี้แจงพร้อมทำความเห็นเป็นหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามนัยคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑/๒๕๖๐^๕

ดังนั้น กระบวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เป็นการนำหลักเกณฑ์ของ มาตรา ๑๔๘ ประกอบมาตรา ๑๓๒ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับเช่นเดียวกับการควบคุมร่างพระราชบัญญัติก่อนประกาศใช้

๒.๓ การควบคุมตรวจสอบร่างข้อบังคับ

การควบคุมตรวจสอบร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ที่สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาแล้วแต่กรณี ให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนนำไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น มาตรา ๑๔๙ บัญญัติให้นำกระบวนการควบคุมก่อนประกาศใช้ตามกระบวนการควบคุมร่างพระราชบัญญัติตามมาตรา ๑๔๘ มาใช้บังคับแก่กรณีดังกล่าวด้วยโดยอนุโลม

^๕ ศาลรัฐธรรมนูญ, “คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๐,” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20180103094824.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).

๓. กระบวนการควบคุมตรวจสอบหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับ

เป็นกระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายภายหลังจากที่มีการประกาศใช้แล้ว เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งได้แก่ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน

๓.๑ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด

เป็นการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนด ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้หรือไม่ โดยมีหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบตามมาตรา ๑๗๓^๖ ดังนี้

๓.๑.๑ สิ่งที่ถูกตรวจสอบ ต้องเป็นพระราชกำหนดที่บัญญัติขึ้นตามมาตรา ๑๗๒^๗ เท่านั้น ไม่รวมถึงพระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากร หรือเงินตราที่บัญญัติขึ้นตามมาตรา ๑๗๔^๘ ดังนั้น การเสนอเรื่องต่อประธานสภาเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยจึงมีประเด็นว่า “พระราชกำหนดนั้นได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือไม่เท่านั้น”

๓.๑.๒ บุคคลผู้มีสิทธิเสนอเรื่อง มาตรา ๑๗๓ บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก กรณีดังกล่าวนี้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาไม่อาจเข้าชื่อเสนอเรื่องร่วมกันได้ (ต่างกับกรณีตามมาตรา ๑๔๘)

๓.๑.๓ ระยะเวลาในการเสนอเรื่อง มาตรา ๑๗๓ บัญญัติให้ต้องดำเนินการก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาจะได้อนุมัติพระราชกำหนด

๓.๑.๔ ผลภายหลังมีการเสนอเรื่อง มาตรา ๑๗๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับความเห็นเพื่อวินิจฉัย และให้รอการพิจารณาพระราชกำหนดนั้นไว้ก่อนจนกว่าจะได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๑.๕ ขอบเขตของการตรวจสอบ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจในการตรวจสอบเฉพาะปัญหาว่า “พระราชกำหนดนั้นได้ตราขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือไม่เท่านั้น” ต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ ที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบการตราพระราชกำหนดว่าเป็นกรณีฉุกเฉินหรือไม่ด้วย

๓.๑.๖ การพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญหลังได้รับเรื่องจากประธานสภา

ศาลรัฐธรรมนูญอยู่ภายใต้บังคับที่จะต้องดำเนินการวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่ที่ได้รับเรื่อง ภายหลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยแล้วก็ให้แจ้งคำวินิจฉัยไปยัง

^๖ อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๕๐.

^๗ อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๔๙ - ๕๐.

^๘ อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๕๐ - ๕๑.

ประธานแห่งสภาที่ส่งความเห็นนั้นมา ทั้งนี้ หลักในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องอาศัย บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๗๓ วรรคท้าย ที่กำหนดให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อันถือเป็นข้อยกเว้นของมาตรา ๒๑๑ วรรคสอง^๙ ที่กำหนดให้การทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต้องถือตามเสียงข้างมาก

๓.๑.๗ ผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) หากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดใดไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง (ไม่ได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ) พระราชกำหนดนั้นย่อมไม่มีผลใช้บังคับมาแต่ต้น ดังนั้น ผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ย่อมมีผลย้อนหลัง กล่าวคือ หากพระราชกำหนดนั้นมีผลเป็นการยกเลิกหรือแก้ไข เพิ่มเติมกฎหมายฉบับใด ก็ต้องถือว่าไม่มีการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้นเลย ถือเสมือนหนึ่งว่าไม่เคยมีการตราพระราชกำหนดนั้นขึ้นมาเลย ซึ่งต่างกับกรณีที่รัฐสภาไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นตามมาตรา ๑๗๒ วรรคสามตอนท้าย เนื่องจากพระราชกำหนดที่รัฐสภาไม่อนุมัติมิได้ตกไปตั้งแต่ต้น คงมีผลเพียงให้พระราชกำหนดนั้นตกไปแต่ไม่กระทบต่อกิจการที่ได้เป็นไปในระหว่างที่ใช้พระราชกำหนดนั้น และหากพระราชกำหนดที่รัฐสภาไม่อนุมัตินั้น เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ก็ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก มีผลใช้บังคับต่อไปนับแต่วันที่การไม่อนุมัตินั้นมีผล คือ วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหก

(๒) หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าพระราชกำหนดนั้นเป็นไปตามมาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง (ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ) และแจ้งคำวินิจฉัยไปยังประธานแห่งสภาที่เสนอเรื่อง ย่อมส่งผลให้รัฐสภาสามารถพิจารณาพระราชกำหนดต่อไปได้

๓.๒ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี

หลักเกณฑ์การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๒^{๑๐} โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๒.๑ สิ่งที่ถูกตรวจสอบ ได้แก่ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี หมายถึงกฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติตามกระบวนการที่กำหนดในรัฐธรรมนูญ เช่น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ, พระราชบัญญัติ, พระราชกำหนดที่ได้รับอนุมัติจากสภา, ประกาศคณะปฏิวัติ เป็นต้น ทั้งนี้ บทบัญญัติของกฎหมายที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบตามมาตรา ๒๑๒ นี้ จะต้องปรากฏว่าเป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยด้วย

^๙ อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๖๑.

^{๑๐} อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๖๑.

หากถูกยกเลิกไปแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับคำร้องนั้นไว้วินิจฉัย (คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๑/๒๕๕๑^{๑๑} และ ๕/๒๕๕๑^{๑๒}) ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญมิได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในอันที่จะตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัติ (เช่น พระราชกฤษฎีกา, กฎกระทรวง หรือประกาศต่าง ๆ เป็นต้น) กรณีถือเป็นอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีนั่นเองที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่าพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นอกจากนี้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญจะตรวจสอบตามมาตรา ๒๑๒ จะต้องเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี อันหมายถึง บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้วินิจฉัยคดี ไม่ว่าจะ เป็นกฎหมายสารบัญญัติหรือวิธีบัญญัติก็ได้ หากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้วินิจฉัยคดี ศาลที่พิจารณาคดีนั้นก็ไม่ต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๓.๒.๒ บุคคลที่มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แบ่งเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(๑) ศาลที่พิจารณาคดี หมายถึง ศาลยุติธรรม ศาลทหาร ศาลปกครอง และ หมายความร่วมมือถึงทุกชั้นศาลของทุกระบบศาล ไม่ว่าจะเป็นศาลชั้นต้น ศาลชั้นอุทธรณ์ หรือศาลชั้นสูงสุดของระบบศาลนั้น ๆ

(๒) คู่ความในคดี ในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดในคดีเป็นผู้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญศาลที่พิจารณาคดีต้องเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเสมอ แม้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นจะเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญก็ตาม ก็ไม่มีอำนาจวินิจฉัย ดังนั้น ศาลที่พิจารณาคดีจึงไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจว่าจะส่งหรือไม่ส่งศาลรัฐธรรมนูญ แต่อย่างไรก็ตามศาลรัฐธรรมนูญได้เคยวินิจฉัยว่าในบางกรณีศาลที่พิจารณาคดีอาจมีอำนาจไม่เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ ดังเช่น

- กรณีคำโต้แย้งของคู่ความเป็นคำโต้แย้งที่เคลือบคลุม
- กรณีคำโต้แย้งของคู่ความมิได้โต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการโต้แย้งสิ่งอื่นที่มีใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
- กรณีคำโต้แย้งของคู่ความยื่นเมื่อคดีถึงที่สุดแล้ว
- กรณีกฎหมายที่คู่ความโต้แย้งนั้นมิใช่กฎหมายที่ศาลที่พิจารณาคดีนั้นจะนำมาใช้แก่คดี
- กรณีกฎหมายที่คู่ความโต้แย้งเป็นกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยแล้ว
- กรณีคำโต้แย้งของคู่ความเป็นเพียงการขอให้ศาลรัฐธรรมนูญแปลความหรือตีความเท่านั้น

๓.๒.๓ ระยะเวลาในการเสนอเรื่อง ต้องเสนอเรื่องขณะที่คดีนั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลเท่านั้น จะเสนอเรื่องภายหลังคดีถึงที่สุดแล้วไม่ได้ เว้นแต่เป็นกรณีที่มีปัญหาในชั้นบังคับคดี

^{๑๑} ศาลรัฐธรรมนูญ, “คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๑,” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20161128142152.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).

^{๑๒} ศาลรัฐธรรมนูญ, “คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๑,” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20161128114344.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).

๓.๒.๔ ผลภายหลังการเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีผลตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ตอนท้าย คือ ให้ศาลที่พิจารณาคดีนั้นดำเนินการพิจารณาต่อไปได้แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๒.๕ ขอบเขตในการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ การเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒ นี้ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเพียงวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลที่พิจารณาคดีจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เท่านั้น

๓.๒.๖ ผลแห่งคำวินิจฉัย

(๑) ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัตินั้นย่อมใช้บังคับมิได้นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย โดยไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาที่ถึงที่สุดไปแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วย มาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ สำหรับในคดีแพ่งที่เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ในกรณีที่คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญไปกระทบถึงคำพิพากษาในคดีส่วนอาญา ย่อมส่งผลให้ไม่มีคำพิพากษาคดีส่วนอาญาที่ศาลในคดีแพ่งจะต้องถือตาม ดังนั้น ศาลในคดีส่วนแพ่งอยู่ในบังคับที่จะต้องวินิจฉัยคดีไปตามบทบัญญัติของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น

(๒) ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยให้กฎหมายนั้นตกไปทั้งฉบับ แม้ศาลรัฐธรรมนูญเห็นเช่นนั้นก็จะพิพากษาให้ตกไปทั้งฉบับมิได้ คงทำได้แต่เพียงวินิจฉัยให้ข้อความนั้นตกไปเท่านั้น

๓.๓ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน
หลักเกณฑ์การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยผู้ตรวจการแผ่นดินบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๑ (๑)^{๑๓} โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๓.๑ สิ่งที่ตรวจสอบ

สิ่งที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบได้ คือ บทบัญญัติแห่งกฎหมายอันได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ, พระราชบัญญัติ, พระราชกำหนดที่ได้รับอนุมัติจากรัฐสภาตามมาตรา ๑๗๒, ประกาศคณะปฏิวัติที่มีค่าเทียบเท่าพระราชบัญญัติ เท่านั้น ไม่รวมถึงพระราชกฤษฎีกา, กฎกระทรวง, ประกาศต่าง ๆ หรือระเบียบข้อบังคับ กรณีเหล่านี้ผู้ตรวจการแผ่นดินย่อมส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไม่ได้ แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีอำนาจที่จะเสนอเรื่องต่อศาลปกครองตามมาตรา ๒๓๑ (๒)

๓.๓.๒ บุคคลที่มีสิทธิเสนอเรื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีสิทธิที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เองโดยไม่ต้องรอให้มีบุคคลใดบุคคลหนึ่งมาร้องเรียนเสียก่อน ซึ่งต่างจากรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่ผู้ตรวจการแผ่นดินต้องรอเพื่อให้มีผู้ร้องเรียนเสียก่อนจึงจะเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ นอกจากนี้ในการเสนอเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินตาม

^{๑๓} อ้างแล้ว, เชิงอรรถที่ ๑, น. ๖๗.

รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังมีลักษณะเป็นการใช้ดุลพินิจว่าจะเสนอเรื่องหรือไม่เสนอก็ได้ มิใช่บังคับแต่อย่างใด

๓.๓.๓ ขอบเขตแห่งการตรวจสอบ

คำว่า “มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ในมาตรา ๒๓๑ (๑) มิได้หมายความว่าหากผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้แล้วนั้นมีกระบวนการตราที่ไม่ถูกต้องจะเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ การตีความว่า “มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ต้องถือว่ามี ความหมายอย่างเดียวกับคำว่า “ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอำนาจเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ เฉพาะประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเนื้อหาในบทบัญญัติแห่งกฎหมายเท่านั้น ไม่มีอำนาจหยิบยกประเด็นความไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกระบวนการตราขึ้นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

๓.๓.๔ ผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

สังเกตได้ว่าในบทบัญญัติมาตรา ๒๓๑ มิได้บัญญัติถึงผลของคำวินิจฉัยในกรณีนี้ไว้ กรณีน่าจะนำผลแห่งคำวินิจฉัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑๒ วรรคท้าย มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยถือว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นอันตกไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย แต่ทั้งนี้ย่อมไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

๔. บทสรุป

กระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรที่ควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายที่องค์กรนิติบัญญัติตราขึ้น โดยให้มีทั้งกระบวนการควบคุมตรวจสอบก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับ และกระบวนการควบคุมตรวจสอบหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว

กระบวนการควบคุมตรวจสอบก่อนที่กฎหมายจะมีผลใช้บังคับเป็นการควบคุมตรวจสอบ “ร่างพระราชบัญญัติ” ว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือไม่ เพื่อป้องกันมิให้ร่างพระราชบัญญัติที่กำลังจะประกาศใช้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นไปใช้กับกระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย นอกจากนี้ยังนำมาใช้บังคับกับร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภาด้วยโดยอนุโลม

ส่วนกระบวนการควบคุมตรวจสอบหลังจากกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว นั้น เป็นกระบวนการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายภายหลังจากที่มีการประกาศใช้แล้ว เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งได้แก่ การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของพระราชกำหนด การควบคุมตรวจสอบความชอบ

ด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี และการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน

การศึกษารัฐธรรมนูญเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับกระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ตามหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในสำนักกรรมการ ๑ ต่อไป

.....

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณิตศรี คงทอง. กฎหมายจรรยาบรรณข้าราชการรัฐธรรมนุญ. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครแพบลิชชิ่ง, ๒๕๖๐.
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพฯ: พี. เพรส, ๒๕๔๖

บทความ

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. “หลักนิติรัฐและหลักนิติธรรม”. จุลินิติ, ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๑.(มกราคม – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕): ๖๔ – ๖๕.

เอกสารอื่น ๆ

ประกาศคณะกรรมการข้าราชการฝ่ายรัฐสภา เรื่อง การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของส่วนราชการในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔, ข้อ ๑๗, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ตอนพิเศษ ๑๓๒ ง (๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๖): ๕๗ – ๕๘
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๔๐ ก (๖ เมษายน ๒๕๖๐): ๔ – ๖๗.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

ปัทมา สุปก่าปัง. “การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของศาลรัฐธรรมนูญระหว่างปี ๒๕๔๑ – ๒๕๔๕.” http://kpi.ac.th/media/pdf/M8_37.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).
สิทธิพร เศาภายน. “การควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยศาลรัฐธรรมนูญ.” http://elibrary.constitutionalcourt.or.th/document/documents/documents/Individual_Study_6.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).
ศาลรัฐธรรมนูญ. “คำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๖๐.” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20180103094824.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).
ศาลรัฐธรรมนูญ. “คำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๑.” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20161128142152.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).
ศาลรัฐธรรมนูญ. “คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๑.” http://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/download/article/article_20161128114344.pdf (สืบค้นเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๑).

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กลุ่มงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานกรรมการ ๑ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๖๖๗ - ๘

ที่ วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอส่งเอกสารวิชาการด้านกฎหมาย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานกรรมการ ๑

ตามที่สำนักงานกรรมการ ๑, ๒ และ ๓ ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาสำนักงานกรรมการ ๑, ๒ และ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้กำหนดแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีภารกิจจัดทำเอกสารวิชาการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการ เป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งที่ได้กำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติตามแผนปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ทั้งผลผลิตและผลลัพธ์ นั้น

ในการนี้ ได้จัดทำเอกสารวิชาการด้านกฎหมาย เรื่อง กระบวนการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายปณชัย แวนใหญ่)
นิติกรปฏิบัติการ

(นางสินี สัมมี)

ผู้บังคับบัญชาของกลุ่มงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๒ หน้าจบ / เสนอพร้อมไฟล์ Intranet ๓๐ไฟล์

(นางอารยะหญิง จอมทะเล)
ผู้อำนวยการสำนักงานกรรมการ ๑
๓๐ ส.๖๑